

УДК 657.4

Оляднічук Н. В.

к. е. н., доцент

доцент кафедри обліку і оподаткування,
Уманський національний університет садівництва

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ БІОЛОГІЧНИМИ АКТИВАМИ

Належне обліково-аналітичне забезпечення забезпечує реалізацію стратегічних цілей діяльності суб'єкта господарювання в сучасних складних соціально-економічних умовах, забезпечуючи взаємодію підсистем обліку, контролю й аналізу через інформаційні потоки в процесі формування та передачі економічної інформації для прийняття управлінських рішень. Обліково-аналітичне забезпечення має структуру концептуальної моделі, в якій тісно взаємопов'язані облікові та аналітичні процедури, вихідні результативні показники яких використовуються управлінським апаратом підприємства.

Особливістю суб'єктів господарювання аграрної сфери є використання в господарській діяльності біологічних активів. Біологічний актив – це тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди [4]. З метою ефективного управління сільськогосподарським підприємством доречно забезпечити належні умови для формування якісного обліково-аналітичного забезпечення біологічних активів. Першочерговим завданням при створенні обліково-аналітичного забезпечення є застосування нормативних положень, що регламентують використання біологічних активів: Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку

біологічних активів [1], Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів [2], НП(С)БО 19 "Об'єднання підприємств" [3], НП(С)БО 30 "Біологічні активи" [4], інші.

Специфічною рисою біологічних активів є порядок їх оцінки, оскільки залежить від виду активу та моменту його оцінювання (під час первісного визнання чи на дата балансу). Ефективне управління біологічними активами значною мірою залежить від своєчасного та достовірного визначення їх вартості. Первісною вартістю біологічного активу є історична його вартість, тобто оцінка активу здійснюється за ціною його придбання від постачальника чи виготовлення у власному підприємстві. Оцінка за справедливою вартістю відображає суму, за якою "можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату" [3], тобто може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті господарської операції між обізнаним, зацікавленими та незалежними сторонами. Оцінка за справедливою вартістю є ефективною і спроможна відображати реальну ціну активу у ринковому середовищі. В умовах нестабільної вітчизняної економіки процедура визначення справедливої вартості має суттєві недоліки: нестабільність ринкових цін, відсутність повноцінної інформації про біологічні активи, недосконалість активного ринку біологічних активів тощо.

Для цілей бухгалтерського обліку біологічні активи класифікують за групами: "Довгострокові біологічні активи" (біологічні активи, які спроможні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи або в інший спосіб приносити економічні вигоди протягом періоду, більшого за 12 місяців (або одного операційного циклу, якщо він становить більше 12 місяців)), "Поточні біологічні активи" (біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі).

Документальне забезпечення обліку біологічних активів передбачає формування первинних документів, які є письмовим доказом виконання конкретної господарської операції. Документальне оформлення операцій з біологічними активами здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів [2]. Синтезована обліково-економічна інформація відображається в документах аналітичного і синтетичного обліку біологічних активів та розкривається у фінансовій звітності. Узагальнена схема моделі обліково-аналітичного забезпечення управління біологічними активами має наступний вигляд (рис. 1).

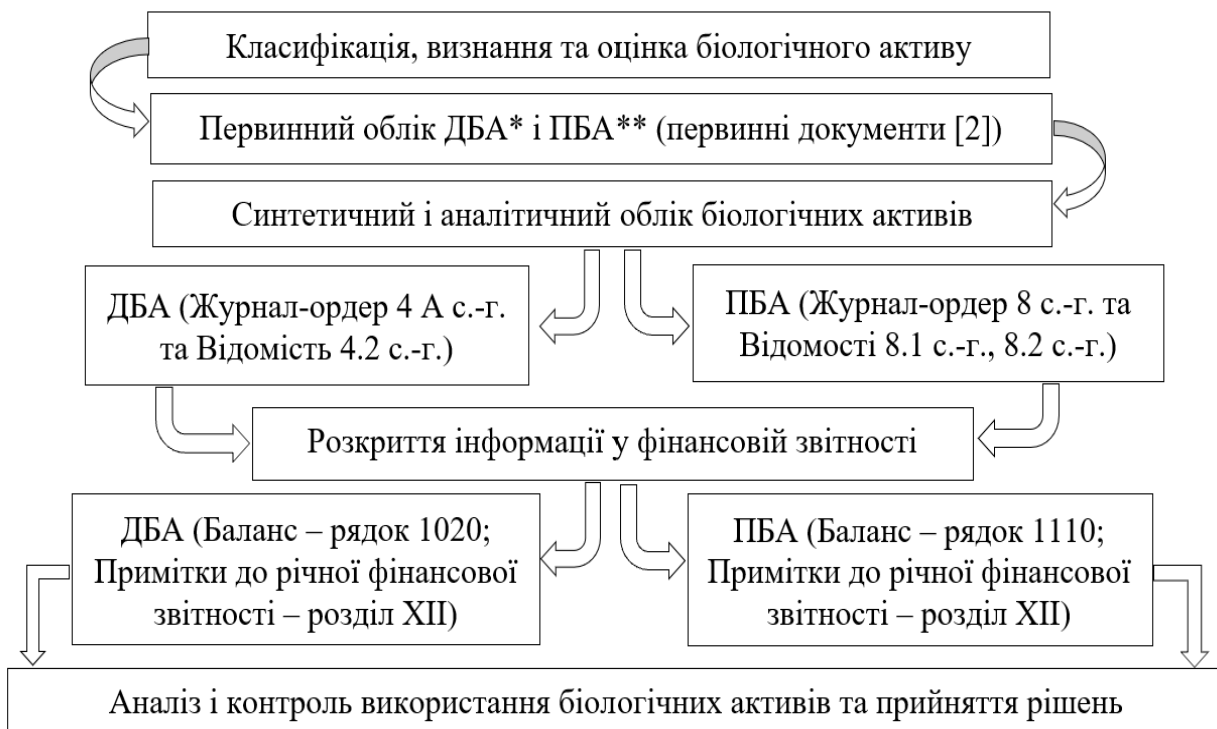

Рис. 1. Узагальнена схема моделі обліково-аналітичного забезпечення управління біологічними активами

* ДБА – довгострокові біологічні активи

** ПБА – поточні біологічні активи

*** Сформовано автором

Список літератури

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 № 1315. Редакція від 18.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text> (дата звернення: 03.01.2025).

2. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів: Наказ Міністерства фінансів України від 21.02.2008 № 73. Редакція від 06.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0073555-08#Text> (дата звернення: 04.01.2025).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств": Наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999 № 163. Редакція від 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text> (дата звернення: 04.01.2025).

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи": Наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № 790. Редакція від 27.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення: 05.01.2025).